

ORMAN MÜHENDİSLİĞİ

ARALIK 1989

YIL : 26 • SAYI : 12

TMMOB
ORMAN MÜHENDİSLERİ ODASI
Yayın Organıdır
Ayda Bir Yayınlanır

ARALIK 1989 YIL : 26 SAYI : 12

SAHİBİ
TMMOB
ORMAN MÜHENDİSLERİ
ODASI ADINA
BAŞKAN

Şükrü Yaşar YÜKSEL

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Metin ÇOBANOĞLU

YAYIN KURULU
Gönül ALDEMİR
Şükran GÖKDEMİR

Fiyatı : 3.000.-TL.

Emekli Üyelerimiz İçin
FİYATI : 1.250 TL.

YAZIŞMA ADRESİ
Necatibey Cad. 16/13
Tel : 229 2009

BASKI
KAMER MATBAACILIK
San. ve Tic. Ltd. Sti.
☎ 229 87 67 - 231 04 32.
ANKARA

İÇİNDEKİLER

Başyazı

Hava Kirliliği'nin Zararlı Etkilerinden
Ormanlarımızı Kurtarmak İçin İzlenecek
Politika ve Alınması Gereken Önlemler
(Prof. Dr. İsmail ERASLAN - Em. Öğretim Üyesi)

Dağlık Arazide Ormana ve Çevreye Zarar Vermeyen Bir
Yol İnşa Tekniği
(Prof. Dr. Selçuk BAYOĞLU)

Bitkilerde Karbon Miktarı Değişimi - Maksimum
Üretime Doğru Bir Adım
(Y. Doç. Dr. Nedim SARAÇOĞLU)

Kuşçenneti Milli Parkının Florası
(Birand SAYIN - Yük. Biyolog)

Türkiye'de Av ve Yaban Hayatının Korunması, Düzenlenmesi
ve Geliştirilmesine Dair Bazı Düşünce ve Öneriler
(İdris OĞURLU*)

Orman İşletmeciliğinde Üretim Faaliyetleri
(Araş. Gör. M. Fehmi TÜRKER*)

Devlet Ormanlarında Kamu Kuruluşlarına Arazi Tahsisinden
Bedel ve Fon Alınması
(Avukat Erkal KIZILAY - O.G.M. 1. Hukuk Müşaviri)

Harita Yapım Tekniğinin Gelişimi
(Araştırma Gör. Necmettin ŞENTÜRK - Or. Yük. Müh.)

Bir Konu - Bir Yorum

Meslekten Haberler

Spor

YAYIN ŞARTLARI

Dergiye gönderilen ilmi yazılar için 3.000.-TL., İngilizce yazılan yazılar için 6.000.-TL. (Türkçesi ile), çeviri yazılara 2.000.-TL. ödeme yapılır. Gönderilecek yazıların daktilo ile iki nüsha, çizimlerin aydınlatma kağıdına yapılması gerekmektedir. Yayınlanan yazı ve çevirilerdeki fikir ve teknik sorumluluk yazarına ve çevirene aittir. Dergimize gönderilecek yazıların başka bir yayına yayımlanmak üzere gönderilmemesi gerekir. Dergimizde yayımlanan bir yazının başka bir yayına yayımlandığı tespit edildiği takdirde, yazarın ondan sonraki hiçbir yazısı dergide yayımlanmaz. Gönderilen yazılar yazarına iade edilmez.

tüm sahil şeridi boyunca ağlar germek ve diğer usüllerle yapılan avlanma, Bildircin'a adeta geçit vermeyen ve hayat hakkı tanımayan bir katliama dönüşmektedir. Bu nedenle, bazı bölge ve noktalar koruma ve yasak altına alınarak, Bildircin'ın buralardan iç kesimlere girmesi-ne imkan verilmelidir.

II- Orta Vadede Yapılması Gerekenler

1. Türkiye genelinde avlanma konusunda kesin bir kontrol tesis edilinceye kadar, av tezkeresi verilmesinde bazı sınırlamalara gidilmesi gerekir. Çünkü bir taraftan usulüne uygun avlanma sağlanamıyor, avcı ve avlaklar denetlenemiyor, bir taraftan da her isteyen kolayca tezkere alabilmesi, mevcut problemi daha da büyütmektedir.

2. Avcı kulüp ve derneklerinin, avcılarını denetleme ve yönlendirme konusunda daha müessir hale getirilmesi için, bu derneklere üye olmayanlara av tezkeresi verilmemesi gibi bazı tedbirler düşünülmelidir.

3. Av tezkereleri kısa süreli kurslar ve kursların bitiminde yapılacak imtihandan sonra verilmelidir. Zira avcı olabilmek için herhangi bir ön eğitim yapılmadığından avcılarının çoğu avlarını tanımamaktadır. Önüne geleni vuran, herhangi bir sorumluluk ve koruma endişesi taşımayan avcı yerine, avını tanıyan, usulüne uygun avlanan ve tabiatı koruma bilincine sahip avcılarının yetiştirilmesi ve avlanma konusuna ciddiyet kazandırılması için sözkonusu kursların devreye sokulması faydalı olacaktır.

Kurslarda; (1) Doğa koruma, (2) Av hayvanları bilgisi ve silah bilgisi, (3) Atıcılık dersleri verilmelidir. Bunlardan ilki teorik, ikincisi teorik ve tatbiki, üçüncüsü ise tatbiki olacaktır. Kurs nihayetindeki imtihan ise

bu sıraya göre ve 3 aşamalı olarak yapılabilir.

Kursların açılması, organize edilmesi için Avcı kulüp ve dernekleri, O.G.M. ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın işbirliğine gerek vardır. Avcı dernekleri ile O.G.M. taşra teşkilatına ait binlerden müsait olanlar, kurs merkezi olarak hizmet verebilir. Yine avcı derneği ve O.G.M. elemanlarından ehliyetli kimselerin kurslarda ders vermesi düşünülebilir. Diğer birçok kurslar gibi bu kursların da Milli Eğitim Bakanlığı tarafından denetlenmesi mümkündür.

4. Av tezkereleri, belli bölge sınırları dahilinde geçerli olmalıdır. Çünkü bölgeye dışarıdan gelen avcı genellikle kuralara daha kayıtsız kalabilmekte, bu yüzden daha tahripkar olabilmektedir. Halbuki yörenin avcısı ise av ve avlaklarını korumak ve kollamak istegindedir.

5. Av suçlarını önlemek için, av suçu işleyen tezkere sahiplerine ceza puanı verilmesi ve ceza limitlerini aşanların tezkerelerinin geçici veya temelli iptali yoluna gidilmelidir. Bu uygulama için, orman muhafaza memurları ve diğer koruma memurlarına görev ve yetki verilmelidir.

III. Uzun Vadede Yapılması Gerekenler

1. Belli pilot sahalar seçilerek, seçilen bu sahalarda yaban hayatı amenajmanı veya hiç olmazsa av amenajmanı planları yapılmalıdır. Ancak bu planlama için, sözkonusu sahalarda öncelikle populasyon tespit çalışmalarının tamamlanmış olması şarttır. Bu bakımdan, av ve yaban hayatı amenajman planları yapılacak sahalarda, populasyon tespit çalışmalarının şimdiden başlatılması gerekmektedir.

2. Populasyon tespit çalışmalarından önce, sahada uygun koruma, bakım ve mücadele tedbirlerinin alınarak popülasyona gelişme zemini hazırlanması icabettiğinden, bu çalışmalar için en müsait yerler, halihazırdaki 'Av Koruma Ve Üretim Sahaları'dır. Bu itibarla, populasyon çalışmalarına Av Koruma ve Üretim Sahalarından başlanması daha uygun olacaktır.

3. Koruma - Üretim sahalasında mevcut popülasyonun ne zamana kadar ve hangi noktaya değin korunacağı, daha sonra ne şekilde hareket edileceğinin bilinmesi gereklidir. Zira populasyon belli bir büyüklüğe eriştiğinde, vejetasyonu tahrip etmeye ve saha için tehlikeli olmaya başlayabilir. Bu sebepten, sahalanın taşıma kapasitesi, koruma süresi, işletme amacı v.b. hususların açıklandığı uzun vadeli planların şimdiden hazırlanması, ileride çıkabilecek problemlerin kolayca çözülebilmesi için gereklidir.

4. İşletme ormanlarında yaban hayatını koruyacak tedbirlerin alınabilmesi için, orman işletmeciliği ile ilgili bütün birimlerle işbirliği yapılması gerekir. Özellikle ağaçlandırma ve işletme faaliyetleri sırasında alınması gereken önlemler ve yaban hayatının korunması açısından dikkat edilecek hususlar aşağıda özetlenmiştir:

— Meşcereleri imkan nisbetinde küçük tesis etmek,

— Değişik yaşlı ve karışık meşcereler oluşturmak,

— Meşcerede meydana gelen ve yaban hayvanlarınca kullanıldığı gözlenen bazı boşluk ve açıklıkları, bu haliyle muhafaza etmek, ağaçlandırmak,

— Özel yaşama ortamlarını korumak ve geliştirmek,

— Nadir hayvan türlerinin barındığı habitatların hayatiye-

tini devam ettirmek, gerekirse
islah çalışmaları yapmak,

— Seçme işletmesini ve ta-
bii gençleştirmeyi tercih et-
mek; Fakat traşlama yapılacak-
sa, kesimleri elden geldiğince
dar alanlara inhisar ettirmek,

— Kesimleri, bir habitanın
tamamını yok etmeyecek veya
orman ekosisteminin bütünlü-
ğünü bozmayacak tarzda dü-
zenlemek,

— Dikim için toprak hazır-
lığı yaparken, bitki örtüsünü

toptan imha etmemek, ölü ör-
tünün ve organik maddenin
kaybına yol açmamak,

— Diri örtüye mümkün
mertebe az müdahale etmek,

— Diri örtüyle mücadeleyi
ancak mutlaka gerekliyse ve
rekabet eden türleri öldürmek
yerine, büyümelerini azaltan
selektif herbisitler kullanmak
suretiyle yapmak,

— Ağaçlandırmalarda di-
kim aralıklarını geniş tutmak

— Ayıklama ve aralama
yaparken, tali ağaç türlerini,
ağaççık ve çaluları muhafaza et-
mek,

— Yaban hayvanı türleri-
nin yaşadığı sahaları, türlerin
biyolojik isteklerine uygun şe-
kilde işletmek,

— Orman yollarının yapı-
mında, yaban hayvanlarının ya-
şama ortamlarına en az zarar
verecek ve hayvan türlerini te-
dirgin etmeyecek güzergahlar
tespit etmek,

DAĞLARA ÖZLEM

Yıllarca bekledim ben, negelen var ne giden;
Ne bir soran oldu, ne de "halin ne" diyen.
Sizden gayri çıkmadı, yüzüme candan gülen...
Sabrım tükendi artık sarı güllü dağlarım!...

Dün oturdum, kendimle, hayali bir at yaptım;
Hemen bindim üstüne, gönlümü kanat yaptım...
Kavuşma çoşkusuyla, içine motor taktım;
Uçtum dağlara dağlara!...

Yaydan çıkan ok gibi bulutlara ulaştım;
Rüzgârlarla dost olduk, meleklerle tanıştım;
Fırtınayla boğuştum, şimşeklerle yarıştım;
Koştum dağlara dağlara!...

Öyle bir an dolu ki, durup yerinde saydım;
Şöyle bir toparlanıp, derin bir nefes aldım;
Dağda aldı soluğu, kanatlı Küheylanım.
Vardım dağlara dağlara!...

Kâzım Alpay

Orman Yüksek Mühendisi

TÜRKİYE'DE AV ve YABAN HAYATININ KORUNMASI, DÜZENLENMESİ ve GELİŞTİRİLMESİNE DAİR BAZI DÜŞÜNCE ve ÖNERİLER

İdris OĞURLU*

Ülkemizde mevcut Kara Avcılığı Kanunu ve buna istinaden her yıl ilan edilen Merkez Av Komisyonu kararlarına rağmen yaban hayatında bir gerileme ve av potansiyelinde de özellikle bazı türlerde bir azalma olduğu görülmektedir. Bu itibarla, av ve yaban hayatı konusunda yeni birtakım düzenlemelerin getirilmesi veya mevcutların ıslah edilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Konuyla ilgili alınması gerekli tedbirler ile kısa, orta ve uzun vadede yapılması gerekli çalışmalar, aşağıda özetlenmiştir:

I. Kısa Vadede Yapılması Gerekenler

1. Avlanma süreleri, bütün Türkiye için değil, belirli bölge ve hatta avlaklar bazında belirlenmelidir.

Av hayvanı türlerinin biyolojileri, özellikle iklimin etkisiyle yöreden yöreye değişebilmektedir. Mesela, aynı türe ait populasyonlardan bir bölgede yaşayanlar henüz kızılmaya yeni başlayorken, bir başka bölgedekiler çiftleşme dönemini tamamlamış olabilmektedirler. Keza, aynı türün değişik bölgelerdeki populasyonlarında, çiftleşme zamanına bağlı olarak yavrulama, yumurta koyma, yuvadan uçma, süttten kesme, sürüye katılma v.b. tarihlerinin

farklı olması dolayısıyla üreme döneminin bitişi de değişecektir. Bu sebepten av mevsiminin başlama tarihlerinin, bu farklılığın dikkate alınarak her yöre için ayrı ayrı tespit ve ilan edilmesi gerekebilir.

2. Avlanılmasına izin verilen türler, Ülke bazında değil, avlaklar potansiyeli dikkate alınarak bölge bazında belirlenmelidir.

3. Rotasyon uygulanarak, aynı türü barındıran avlaklardan her yıl ancak bir kısmına avlanma izni verilmelidir. Yani herhangi bir tür için düşünücek olursak, her yıl bu türün avının yasaklandığı bir saha veya bölge mutlaka bulunmalıdır. Bu münavebe, birbirine yakın veya komşu avlaklarda uygulanırsa daha etkili olacaktır.

4. Av turizmine açılan yerlerde;

— Bir avlanma sezonu için, o sahada avlanabilecek azami av limiti tayin edilmelidir. Aksi takdirde, nerede duracağı önceden bilinmeyen yani limitleri tayin edilmeyen bir avlanmanın, populasyonu 'Üreme için gerekli minimum yoğunluk' un altına düşürmesi muhtemeldir. Bu ise populasyonun ortadan kalkmasına yol açabilir. Ayrıca populasyon yoğunluğu düştükçe, yırtıcı faaliyetinin de etkisini arttıracığı unutulmamalıdır.

— Bir veya birkaç av sezonundan sonra, bir dinlenme

gelişme periyodu bırakılmalıdır. Ancak bu tedbirin, sahadaki populasyon büyüklüğü ve yoğunluğunun bilinmesi ve buna göre populasyonun normal yoğunluk altına düşmesi halinde uygulanması mümkündür. Şu halde, böyle bir sahada evvela populasyonun yeterli ölçüde gözlenmesi gereklidir. Her av sezonundan sonra sahadaki populasyon yeniden tespit veya tahmin edilmelidir.

— Avlanan hayvanların sayısı, cinsiyeti, yaşı, ağırlığı, vurulduğu tarih v.b. bilgileri ihtiva eden düzenli kayıtların tutulması sağlanmalıdır. Bu bilgiler ileriki yıllarda av istatistikleri olarak hizmete sokularak, populasyonun gelişme seyrinin anlaşılması ve gelecek yıllarda vukubulacak gelişmenin tahmin edilmesine yarayacaktır. Av istatistikleri, av ve yaban hayatı konusunda ileri ülkelerde başarıyla kullanılan bir amejman vasıtası olarak önemli fonksiyona sahiptir.

5. Elinde yırtıcı kuş bulunduran kişilere verilecek sertifikaların, bir ticaret izin belgesi gibi kullanılmasını önlemek için, sahibi bulunan kuşun bireysel teşhisine imkan verecek ayak izi, kan grubu veya ferde has bazı morfolojik belirtiler, sertifika ve ruhsatında belirtilmelidir.

6. Bildircin'in Karadeniz sahilleri ve diğer bölgelerden geçtiği aylarda (Eylül - Ekim),

* K.T.Ü. Orman Fakültesi.
Araştırma Görevlisi